www.kinodvor.org/kinobalon

Skrivnost iz Kellsa

od
3. septembra

Kinodvor. Kinobalon.
Moj kino je lahko Kinobalon.

Kinodvor.
Mestni kino.
www.kinodvor.org

Kulturna mreža
Republika Slovenija
ministrstvo za kulturo

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

SVETOVNA PRESTOLNICA KNJIGE
WORLD BOOK CAPITAL
LJUBLJANA 2010

PUNGUR BÁN

Jaz in maček Pangur Bán
druživa se noč in dan.
Jaz ves nor sem na besede,
on preži na miši iz zasede.

V marsičem sva si enaka,
vsak po svoje na plen čaka.
Za prazno slavo nama ni,
vsak uživa v tem, kar naredi.

Pangur čaka spet na miši,
išče jih po celi hiši.
Jaz pa tuhtam, premišljujem,
vedno nove misli snujem.

Kadar plane in miško ulovi,
kako samo se mu zasvetijo oči!
In še jaz vesel na noge planem
če besedo novo ujamem.

Kadar naletiva na težavo,
hitro najdeva rešitev pravo.
On kremplje si nabrusi in priostri zobe,
jaz pero prirežem in takoj mi lažje gre.

Bán miškam rad koščice tre,
še dolgo se oblizuje, če mu uspe.
Jaz rad trem miselne orehe
in jih dodajam med uspehe.

Če ugank ne znam rešiti,
bolj se moram potruditi.
Prav enako zanj velja,
sicer ga čaka lakota.

Jaz in maček Pangur Bán
druživa se noč in dan.
Tisto dela vsak, kar zna,
v tem sva mojstra prav oba.

POIŠČI MUCKA NA STRANI 11. KATERE ŽIVALI ŠE PREPOZNAŠ?

8+

Skrivnost iz Kellsa
The Secret of Kells

Tomm Moore, Nora Twomey, Irska, Francija, Belgija, 2009, 75 minut, celovečerni animirani, v angleškem jeziku s slovenskimi podnapisi, distribucija Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta. Za otroke od 8. leta dalje in dijake.

Dvanajstletni Brendan živi v samostanski naselbini, ki jo vodi njegov stric Cellach. Menihi dan za dnem gradijo visoko obzidje, ki naj bi jih ščitilo pred nenehnimi napadi Vikingov. Nekega dne pa se v samostan zateče slavni iluminator Aiden, ki prinese skrivnostno in nedokončano knjigo modrosti. Mladi Brendan je navdušen nad čudovitimi iluminacijami in Aiden ga kljub negodovanju opata, Brendanovega strica, vzame za pomočnika. Brendan se uči mojstrstva slikarskega okraševanja rokopisa, toda za dokončanje knjige se mora podati za zidove samostana v začaran gozd, poln skrivnostnih poti in mitoloških bitij. V gozdu ga spremlja maček Pangur Ban, spoprijatelji pa se tudi s skrivnostno Aisling ...

Vizualno bogata risana animacija pripoveduje o Irski v zgodnjem srednjem veku in o nastanku enega najlepših in najbolje ohranjenih iluminiranih rokopisov, *Knjige iz Kellsa*. Zgodba o dečku Brendanu je preprosta pripoved, podobna klasični pravljici, ki jo dopolnjuje izjemno močna likovna podoba. Film navdihuje keltska umetnost, Brendanove gozdne dogodivščine pa se prepletajo z motivi iz irske folklore. Izvrstno so uporabljene tudi slavne keltske vozlanke, ki ob odlični glasbi iz irske glasbene tradicije nagajivo plešejo po platnu. Film je v celoti narisan in animiran na roko, kar je dandanes zelo redko. **Skrivnost iz Kellsa** tako poveličuje tradicijo ročnega ustvarjanja animiranega filma, hkrati pa razširja in oživlja vizualno bogastvo *Knjige iz Kellsa*.

Kinobalon je program za otroke in mlade v Kinodvoru. Z zbirko Kinobalon želimo otrokom približati vsebine filmov in njihov nastanek. Ob igri in branju bodo filmski junaki postali otrokovi prijatelji.

Dodatne informacije: Barbara Kelbl, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade Kinobalon (vodja programa Petra Slatinšek), Kinodvor, Kolodvorska 13, 1000 Ljubljana, kinobalon@kinodvor.org, 01/239 22 19

Kolofon | **Skrivnost iz Kellsa • Zbirka Kinobalon, 7. knjižica** • *Idejna zasnova:* Barbara Kelbl • *Uredila:* Alenka Veler • *Besedilo, igrarije:* Kristina Preininger, Narodna galerija • *Prevod pesmi Pangur Bán:* Miha Avanzo • *Jezikovni pregled:* Mojca Hudolin • *Slikovno gradivo:* iz filma Skrivnost iz Kellsa, Wikipedija • *Oblikoval:* Andraž Filač • *Založil:* Javni zavod Kinodvor, 2010

Dejavnosti ob filmu

za družine in izobraževalne ustanove

Film **Skrivnosti iz Kellsa** je na rednem sporedu Kinobalona v ljubljanskem Kinodvoru med 3. septembrom in 3. oktobrom 2010. Film bo predvajan tudi v drugih kinematografih Art kino mreže po Sloveniji. Preverite spored bližnjega kinematografa!

Spremljevalni program za otroke in družine v Kinodvoru
Več informacij o dejavnostih na spletni strani. Število mest na delavnicah je omejeno, potrebne so prijave na kinobalon@kinodvor.org.

od 3. septembra do 3. oktobra, Kinodvor.Galerija
Iskanje skrivnosti: likovna razstava
Kako je nastajal film **Skrivnost iz Kellsa**? Na ogled bodo skice in risbe iz filma.

12. september, 16:30–18:30, Mala dvorana
Skrivnostni gozd
Delavnica animiranega filma z mentorji Vzgojno-izobraževalnega programa animiranega filma Slon.

19. september, 15:00
Pripovedovanje za otroke
Prisluhnimo zgodbam iz bogate zakladnice keltskega izročila, obudili jih bodo sodelavci oddaje **Za 2 groša fantazije Radia Študent**.

25. september, 17:00
Koncert irske tradicionalne glasbe
Ogledu filma bo sledil krajši koncert skupine Folk Etc.

2. oktober, 17:00 in 3. oktober, 15:00
Predstavitev filmov, ki so nastali na delavnici animiranega filma za otroke.

vsako nedeljo od 5. septembra do 3. oktobra, 11:00–13:00, Mala dvorana
Sezamov kotiček
Medtem ko si starši ogledajo novi film z rednega programa Kinodvora, otroci ustvarjajo s Sezamovimi animatorkami v družbi junakov iz filma **Skrivnost iz Kellsa**.

vsako soboto od 11. septembra do 6. novembra, Narodna galerija
Vabljeni na rokopisne delavnice!
Z vstopnico Kinodvora za film **Skrivnost iz Kellsa** imajo otroci popust pri udeležbi na rednih sobotnih rokopisnih **delavnicah v Narodni Galeriji**. Oglejte si tudi razstavo knjižnega slikarstva v srednjeveških rokopisih **Manuscripta**.

Ogled filma za izobraževalne ustanove
Osnovne in srednje šole vabimo k ogledu filma skozi vse šolsko leto ob dopoldnevih v okviru programa Šolski Kinobalon. Več o dodatnih dejavnostih za šole, filmu, *Knjigi iz Kellsa* in rokopisih preberite **v pedagoškem gradivu** na www.kinodvor.org/kinobalon. Vsebuje številna izhodišča za praktično delo v skupini ali razredu ter uporabni seznam literature, povezane s filmom.

Obiščite tudi spletno stran filma http://skrivnost.animateka.si/.

Dodatne informacije o projekcijah za šole:
Barbara Kelbl, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade Kinobalon: kinobalon@kinodvor.org.

Dodatne informacije o projekcijah po Sloveniji:
artkinomrezaslovenije@gmail.com.

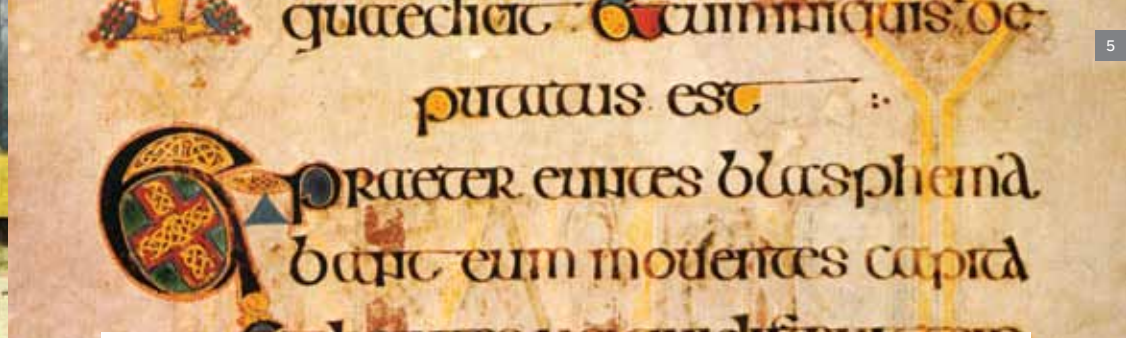

Knjiga iz Kellsa

V knjigah se skrivata znanje in modrost vseh ljudi. Zahvaljujoč knjigam vemo, kako so nekoč, ko nas še ni bilo, ljudje razmišljali in živeli. Tiska do sredine 16. stol. še niso poznali, in da bi širili znanje, so knjige prepisovali ročno. Takšne knjige imenujemo rokopisi. Eden najlepših ohranjenih srednjeveških rokopisov je *Knjiga iz Kellsa* (*Book of Kells*). Še danes ostaja skrivnostna. Strokovnjaki niso enotni kdaj, kje in za koga natančno je bila izdelana. Njen izvor naj bi bil samostan na škotskem otoku Iona, ki so ga Vikingi napadli leta 806. Preživeli menihi so se iz Ione zatekli v irski Kells, kjer je dragoceni rokopis za dolga stoletja dobil svoj dom, pa tudi ime.

Knjiga je nastala v nemirnem času preseljevanja ljudstev in pokristjanjevanja. Vsebuje besedila štirih evangelijev. Je še posebej razkošno izdelana, saj v njej skorajda ni najti strani, ki ne bi imela vsaj manjše okrašene iniciale (poudarjene začetne črke v besedilu) ali drobnega okrasa na robu. Ravno zaradi bogatega slikarskega deleža se razlikuje od ostalih rokopisov iz tistega obdobja. Preseneča z natančno izrisanimi neskončnimi geometrijskimi vzorci, ki skrivajo tudi podobe živali, angelov in svetih oseb. Okrasje lahko zavzame celo stran. Pri zapisovanju so menihi uporabljali latinščino in posebno pisavo. Knjiga je znamenita tudi zaradi razkošnega zapisa v posebnih velikih črkah – tako pisavo imenujemo insularna maiuskula in velja za pogruntavščino irskih menihov. Videti je zelo svečano. Črke imajo poudarjeno okrogle trebuhe, niso preveč visoke in so rahlo nagnjene v levo. Včasih se držijo druga druge.

Leta 1007 so knjigo ukradli, preživela je požar, a so jo našli in vrnili v Kells. V 17. stoletju so jo shranili v Trinity College, v *Staro knjižnico* (*Old Library*) v Dublinu, kjer je še danes. V skrbno varovani vitrini se pred obiskovalci odpira le nekaj strani. Zaradi obsega so jo leta 1953 prevezali v 4 volumne (dele). Obiskovalcem pokažejo le dva naenkrat: prvega odprejo na strani, ki izstopa po slikarskem deležu, v drugem pa je izpostavljena pisava. Da se hrbti posameznih delov knjig ne bi preveč utrudili in da svetloba ne bi poškodovala zapisov in podob, knjižničarji skrbno obračajo strani in menjavajo volumne knjige v predpisanih časovnih obdobjih.

Še to o *Knjigi iz Kellsa* ...
- Za njeno izdelavo so porabili okrog 185 telečjih kož.
- Premore 680 strani ali 340 folijev, kot imenujemo liste v srednjeveških knjigah.
- V njej lahko naštejemo več kot 2000 okrašenih inicial.
- V knjigi prevladuje pet barv: rdeča, rumena, zelena, modra in škrlatna.
- Sodi med približno 150 podobnih (anglosaško-irskih) rokopisov, ki so nastali v 7. in 8. stol. in se ohranili do danes.

Samostani in menihi

Središča krščanske vere, izobrazbe in kulture so bila v času, v katerem se odvija zgodba filma **Skrivnost iz Kellsa**, v samostanih. Tam so nastajale knjige, s katerimi se je širilo znanje.

Samostan je sestavljala skupina menihov, ki so se oddaljili od vsakdanjega življenja in se posvetili veri v boga. Takrat je zelo malo ljudi znalo brati in pisati, zato so bili menihi eni najbolj učenih mož. Med njihovimi najpomembnejšimi nalogami je bilo misijonarstvo – razširjanje vere. Potujoči menihi (misijonarji) so s seboj nosili manjše knjige, v katerih so bile zapisane verske resnice.

Samostanska naselbina je bila mestece v malem, ograjena z visokim obrambnim obzidjem, ki je menihe varovalo pred plenilskimi vdori nomadskih plemen (v filmu so bili to Vikingi). Srce samostana je bila kamnita, včasih lesena cerkvica, okoli nje pa so bile nanizane majhne lesene ali iz vrbovja spletene in grobo ometane kolibe, kjer so bila bivališča menihov in gospodarska poslopja. Prebivalci samostana so si vse, kar so potrebovali za življenje, pridelali sami.

Izdelava rokopisa

Prostoru v samostanu, kjer so nastajali rokopisi, pravimo skriptorij (beseda izvira iz latinščine, kjer scribere pomeni pisati). V skriptoriju je moralo biti dovolj svetlobe, zato je bil navadno v nadstropju.

Menihi so si orodja in materiale, potrebne za nastanek knjige, pripravili sami. Pisali so na pergament (*Knjiga iz Kellsa* je zapisana na telečjem pergamentu). Pergament je očiščena, razmaščena, zglajena in na zraku posušena živalska koža (navadno ovčja, kozja ali telečja), ki so jo vpeli v posebne okvirje. Je izjemno obstojna podlaga za pisanje. Pergamentne liste so nato zvezali v knjigo, ki jo imenujemo kodeks.

Na pergament so pisali s priostrenimi labodjimi, krokarjevimi ali gosjimi peresi, za tintnik pa je služil odrezan kravji rog. Sami so pripravili tudi tinte in barve. Dobili so jih s trenjem in mletjem mineralov ali s stiskanjem organskih snovi. Temu so dodali še vezivo – npr. jajčni beljak. Črno tinto so pridobili iz stisnjenih hrastovih saj ali šišk, ki jih v filmu išče tudi Brendan, rjavo pa iz mešanice drevesne smole in vode.

Iluminacije

Za prepis besedil so bili zadolženi pisarji (tudi kaligrafi – lepopisci). Najboljši pisarji so bili tisti, ki so znali latinščino, saj so pri prepisovanju naredili manj napak. Slikovni okras pa so ustvarili knjižni slikarji – iluminatorji. Beseda iluminacija izvira iz latinske besede illuminare, ki pomeni razsvetliti. *Knjigo iz Kellsa* naj bi prepisali štirje pisarji in okrasili trije iluminatorji.

Glasba v filmu

Si že kdaj slišal/a tako glasbo? Prepoznaš inštrumente? Ustvarjalci so poskušali tudi z glasbo in petjem pričarati duha preteklosti. Glasbeniki so med drugim igrali na dude, harfo, irski boben bodhran in violino. Prisluhneš jim lahko tudi, če obiščeš spletno stran www.thesecretofkells.com.

ZA OSTRE OČI

POVEŽI KROGA, KI STA POVSEM ENAKA.

Opazuj še sliko na strani 11. To je stran iz *Knjige iz Kellsa*. Na njej je na desetine krogov z vetrnicami, s spiralnimi vzorčki in prepleti. Nekateri vzorci so čisto majhni in bi jih lahko razbrali šele s povečevalnim steklom. Manjši spiralno okrašeni krogi se združujejo, po tri, štiri ali več, v večje kroge. Na koncu je zapolnjen skoraj vsak kotiček strani. Se jih spomniš tudi iz filma? Opazuješ lahko še zanimive preplete barvnih trakov.

KAJ PA TUKAJ PIŠE?

ZLEPILI SMO NEKATERE ČRKE. ZNAŠ RAZBRATI POMEN BESED? IZMISLI SI ŠE SAM/A KAKŠNO ČRKOVNO ZLEPLJENKO IN JO UPORABI. TAKO LAHKO NA PRIMER IZPIŠEŠ SVOJE IME ALI PA IME KATEREGA OD PRIJATELJEV, PRIJATELJIC, MAME, OČETA, DEDKA, BABICE ...

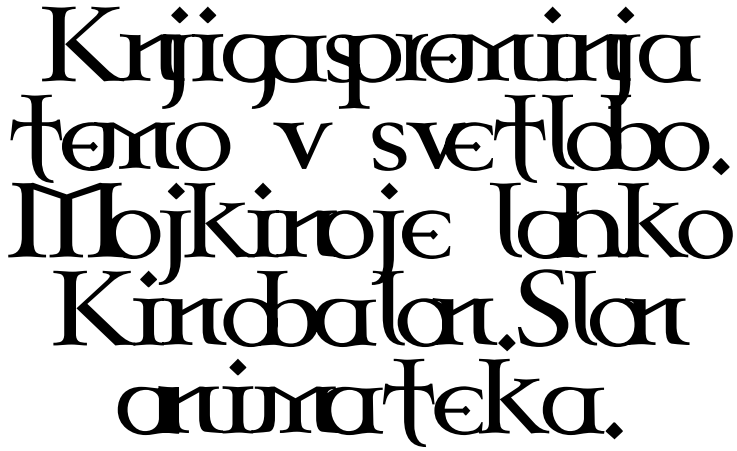

Črke, ki so jih zapisovali menihi, se včasih držijo druga druge – tiste, ki so bile pogosto sosede, so kar zlepili v sestavljanke. Lahko pa so neko črko krepko razpotegnili v širino. Pisarji niso prav nič varčevali s prostorom. Še zanimivost: nekatere črkovne zlepljenke so se ohranile do danes in jih še vedno uporabljamo kot znake za besede. Tak je & ki ga v *Knjigi iz Kellsa* srečamo v več različicah. V resnici sta to tesno objeti črki et, kar v latinščini pomeni in.

TUDI TI SE PREIZKUSI KOT ... KDO?

POIŠČI BESEDE V TABELI. GLEJ VODORAVNO IN NAVPIČNO. PREOSTALE ČRKE PO VRSTI PREPIŠI V PRAZNE KVADRATE.

I	S	L	R	O	K	O	P	I	S	P
I	A	M	K	O	D	E	K	S	U	E
N	M	I	M	I	R	S	K	A	K	R
I	O	S	E	T	I	N	T	A	E	G
C	S	I	N	M	P	E	R	O	L	A
I	T	O	I	B	A	R	V	A	L	M
A	A	N	H	Š	I	Š	K	A	S	E
L	N	A	I	S	T	O	L	P	N	N
A	A	R	T	K	O	Ž	A	O	R	T
I	L	U	M	I	N	A	C	I	J	A

SAMOSTAN, KODEKS, ILUMINACIJA, MISIONAR, ROKOPIS, PERGAMENT, TINTA, MENIH, KELLS, PERO, IRSKA, INICIALA, BARVA, ŠIŠKA, KOŽA, STOLP

Tudi ti se lahko preizkusiš kot

.

Na sosednji strani si lahko ogledaš, kako so to naredili menihi v 7. stoletju. Pusti domišljiji prosto pot in okrasi začetno črko svojega imena, kot se ti zdi najlepše.

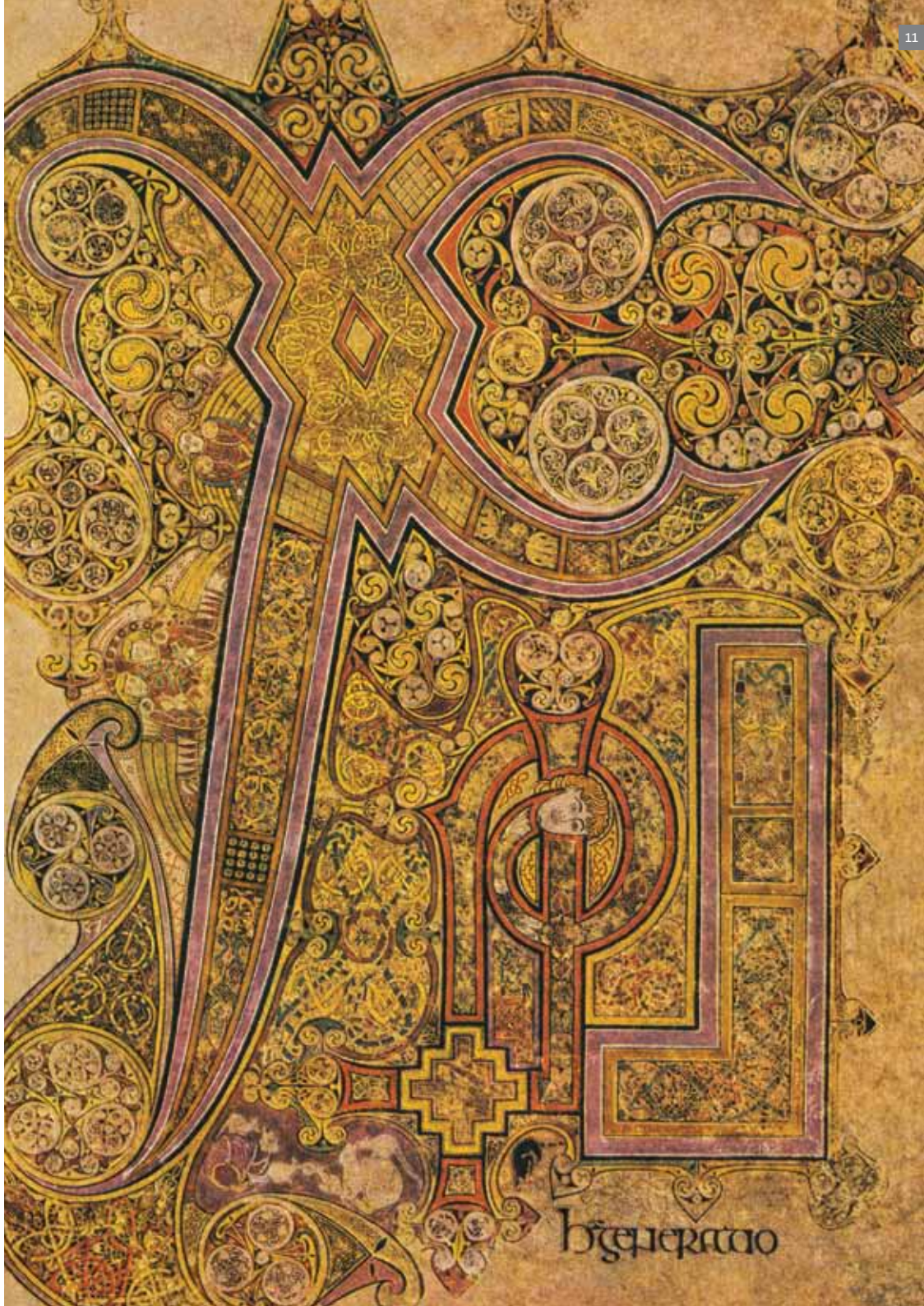

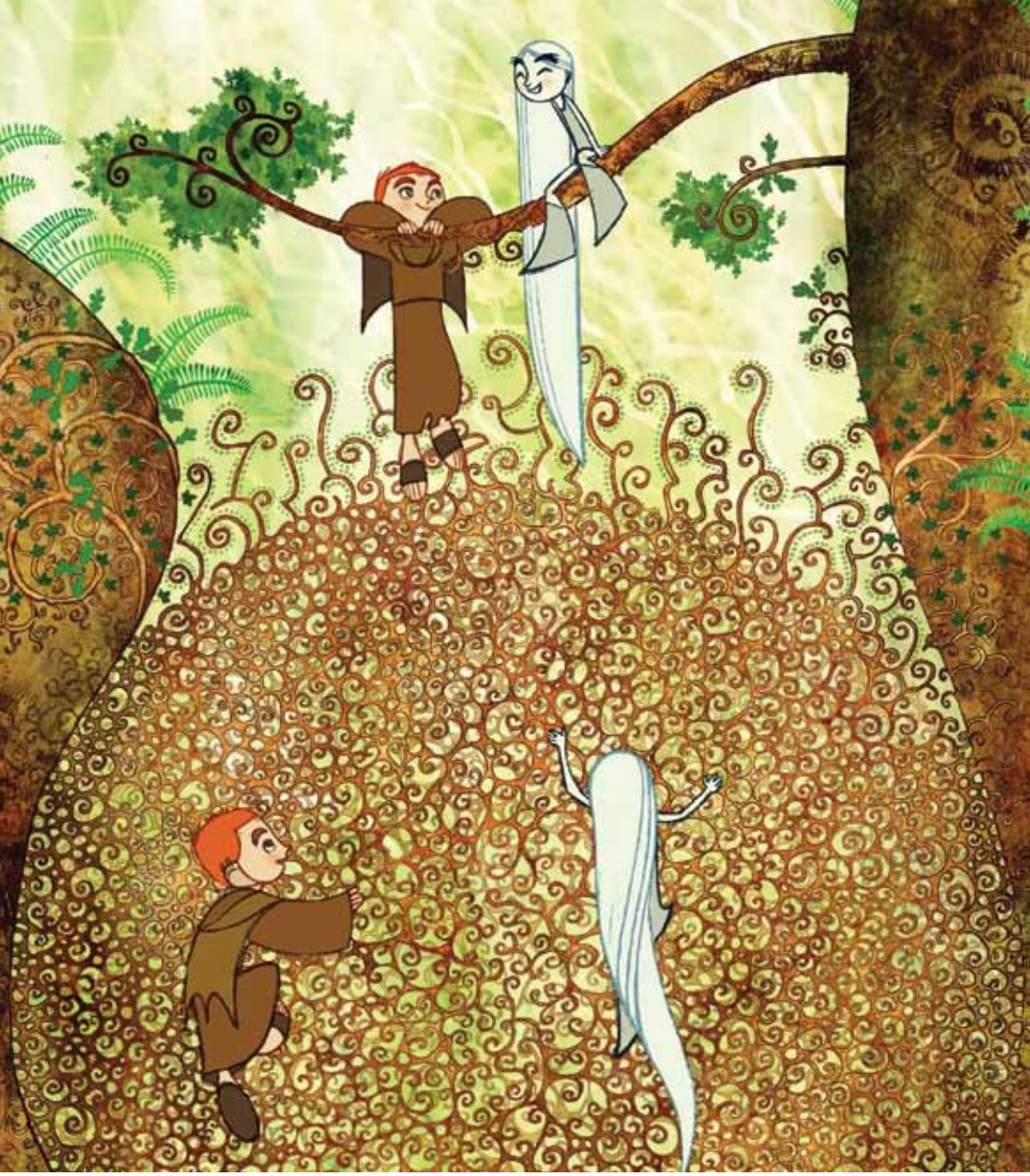

Povabilo k ustvarjanju

Kinobalonov nabiralnik je vesel pisnih in likovnih odzivov otrok ob ogledu filma. Pošljete jih lahko na naslov Kinobalon, Kolodvorska 13, 1000 Ljubljana, na elektronski naslov kinobalon@kinodvor.org ali jih pustite v Kinobalonovem nabiralniku v Kinodvorovi Galeriji. Pisne in likovne izdelke, ki bodo v nabiralnik prispeli do 27. septembra 2010, bomo razstavili v Galeriji Kinodvora, izbrana dela pa tudi nagradili. Kinobalon v sodelovanju z Društvom za oživljanje zgodbe 2 koluta in revijo Pil.